

Nr 44.

Ankom till riksdagens kansli den 28 april 1936 kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning av fullmäktiges i riksbanken förslag till ändrad lydelse av § 7 bankoreglementet.

Riksdagens år 1935 församlade revisorer hava under § 8 i sin berättelse angående riksbanken — efter erinran om den sjunkande utlåningen från avbetalningslånefonden — gjort följande uttalande om villkoren för lån från nämnda fond:

»Revisorerna hysa den uppfattningen, att fonden alltjämt bör ha en stor uppgift att fylla, men att villkoren för låntagarna måhända understundom lägga hinder i vägen för låneansökan från vissa personer i behov av lån. Flertalet utlämnade lån löpa för en tid av fem år och amorteringen skall enligt reglementet för riksbankens styrelse och förvaltning börja redan ett halvt år efter lånets erhållande. För många personer synes det emellertid vara av stor vikt, att amorteringstiden något förlänges, och det kan ifrågasättas, att lånet någon tid göres amorteringsfritt. Så torde t. ex. många studerande vara i behov av lån, men icke i stånd att under studietiden påbörja amortering. För denna kategori lånesökande torde något års amorteringsfrihet efter lånets erhållande vara av stor betydelse. Revisorerna vilja med hänsyn härtill samt med anledning av fondens minskade användning ifrågasätta, om det icke kunde vara lämpligt med större differentiering av lånevillkoren vid lån från fonden, varigenom lånesökandenas behov skulle kunna på ett bättre sätt tillgodoses.»

I sitt den 13 mars 1936 dagtecknade utlåtande nr 13, punkten 1, anmälde bankoutskottet, att utskottet komme att, sedan fullmäktige till utskottet inkommit med yttrande i den av revisorerna väckta frågan, avgiva särskilt utlåtande i ärendet.

Med anledning av revisorernas uttalande hava *fullmäktige i riksbanken* i skrivelse till bankoutskottet den 12 mars 1936 anfört och hemställt följande:

»Frågan om ändrade bestämmelser för lån ur avbetalningslånefonden har tidigare varit föremål för revisorernas uppmärksamhet, ehuru fonden då i stort sett varit tagen i anspråk. Anledningen till att utlåningen under senare år varit stadd i sjunkande torde i första rummet vara att söka i det penningöverskottet, som för närvarande råder. Enbart denna omständighet synes icke tillräcklig att motivera en ändring i bestämmelserna. Fullmäktige hava likväl med beaktande av de synpunkter, revisorerna anfört, övervägt huruvida icke vissa ändringar i gällande bestämmelser torde böra genomföras.

Till en början vilja fullmäktige framhålla, att med den nuvarande lydelsen av § 7 i bankoreglementet, som innehåller bestämmelser om utlåningsrörel-

sen, denna rörelse i stort sett måste handhavas efter de principer, som för närvarande tillämpas. Större rörelsefrihet i avseende å utlåningen från avbetalningslånefonden förutsätter alltså ändring av nämnda paragraf, och vilja fullmäktige i sådant avseende hemställa, att utskottet ville föreslå riksdagen besluta, att § 7 i bankoreglementet måtte erhålla följande ändrade lydelse:

(*nuvarande lydelse*)

»Från en — — — angivna grunder.

Den vinst, som — — — samma belopp.

Avbetalningslån utlämnas mot skuldförbindelse försedd med borgen såsom för egen skuld, eller med pant av värdepapper, och återbetalas medelst erläggande var sjätte månad efter utgivningsdagen av minst en femtondedel av lånebeloppet jämte upplupen ränta.

Avbetalningslån må ej utgivas till lägre belopp än 300 kronor, och såsom låntagare må ingen häfta för högre belopp än 6 000 kronor.»

(*föreslagen lydelse*)

»Från en — — — angivna grunder.

Från denna lånefond kunna mot säkerhet av borgen såsom för egen skuld eller med pant av värdepapper utlämnas avbetalningslån och lån utan amortering. Ränta erlägges var sjätte månad.

Avbetalningslån utlämnas för en tid av högst åtta år och skola återbetalas genom erläggande var sjätte månad av minst en sextondedel av det ursprungliga lånebeloppet.

Å avbetalningslån må med iakttagande av att den sammanlagda lånetiden icke överskrider åtta år, medgivas frihet från amortering under högst fyra år.

Lån utan amortering utlämnas på sammanlagt högst fyra år.

Lån må ej utlämnas å lägre belopp än 300 kronor och såsom låntagare må icke någon häfta i skuld för högre belopp än 10 000 kronor.

Den vinst, som — — — samma belopp.»

Om det nu framställda förslaget vinner riksdagens bifall, vilja fullmäktige, å vilka det torde böra ankomma att i detalj utforma låneverksamheten, inom den angivna ramen genomföra de förändringar, som anses önskvärda.

Fullmäktige anse sig i ärendet nu böra framhålla följande.

Genom den föreslagna lydelsen beredes i främsta rummet möjlighet *dels* att å avbetalningslån lämna viss tids frihet från amortering, *dels ock* att utlämna lån *utan* amortering.

Inom fullmäktige har viss tvekan rått, huruvida vid sidan av lån utan amortering behov förefunnes av avbetalningslån med viss tids amorteringsfrihet. Med hänsyn till önskvärheten att i detta avseende i framtiden hava större rörelsefrihet hava fullmäktige emellertid nu enat sig om att föreslå en sådan lydelse av paragrafen, att användande av båda låneformerna står öppen.

Nu ifrågavarande lånevariationer skulle i första hand vara avsedda för studerande och mindre företagare — även jordbrukare —, vilka stå i begrepp att börja en verksamhet eller att utvidga en tidigare driven rörelse.

Medgives amorteringsfrihet, bör densamma icke utsträckas över fyra år.

Tiden för lån utan amortering bör icke överstiga fyra år. Har lån beviljats på kortare tid, må, när omständigheterna därtill giva anledning, lånet kunna förlängas, så att sammanlagda tiden kommer att utgöra högst fyra år.

Det har inom fullmäktige ifrågasatts, att lån utan amortering samt amorteringsfrihet å avbetalningslån skulle lämnas för högst tre år. Då emellertid för vissa studerande en amorteringsfrihet av 4 år kan vara erforderlig, hava fullmäktige enat sig om att föreslå en maximitid av fyra år.

Det förutsättes, att ett lån utan amortering vid förfallotiden skall kunna ersättas med ett avbetalningslån. Ny förbindelse skall därvid utfärdas och ny prövning av säkerheten äga rum. Den längsta tid, varå avbetalningslån för närvarande utlämnas, är sju och ett halvt år. Det har ifrågasatts att efter hand övergå till lånetider med jämna helår. I enlighet härmed har föreslagits en maximitid av åtta år. Med dessa bestämmelser behöva åtgärder för avbrytande av preskription icke vidtagas, ehuru den sammanlagda lånetiden kan komma att överstiga tio år.

Då regeln om amortering halvårsvis bibehålles, följer härav, att minsta belopp, som vid varje tillfälle skall avbetalas, utgör 1/16 i stället för 1/15 av ursprungliga lånebeloppet.

Liksom för närvarande bör lån icke utlämnas å mindre belopp än 300 kronor. Däremot torde, åtminstone så länge någon mera avsevärd del av fonden icke är utlånad, lånemaximum böra höjas från nuvarande 6 000 kronor till 10 000 kronor.

Ehuru den hittills tillämpade huvudregeln att lånen utlämnas mot säkerhet av borgen alltjämt bör bibehållas, synes dock undantagsvis annan säkerhet med eller utan borgen kunna ifrågakomma.

Enligt nu gällande bestämmelser skall avbetalningslån amorteras 'var sjätte månad efter utgivningsdagen'. För att möjliggöra större frihet i detta avseende torde orden 'efter utgivningsdagen' böra utgå.

Bestämmelserna om användande av vinst å fonden hava ansetts böra sättas såsom sista stycke.

Sedan enligt förslaget icke endast avbetalningslån utan även lån utan amortering skulle kunna utlämnas, synas vissa skäl kunna anföras för att fonden skulle erhålla en annan benämning. Med hänsyn närmast till historiska skäl hava fullmäktige emellertid ansett, att någon förändring i detta avseende icke bör ske.»

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot det förslag till ändrade bestämmelser för lån ur avbetalningslånefonden, som fullmäktige framlagt, och får alltså tillstyrka, att § 7 bankoreglementet gives den av fullmäktige ifrågasatta lydelsen. De nya bestämmelserna torde böra träda i kraft från och med den 1 januari 1937. *Utskottet.*

Utskottet hemställer,

att riksdagen, i anledning av fullmäktiges i riksbanken förevarande framställning, må besluta, att § 7 bankoreglementet skall från och med den 1 januari 1937 erhålla följande ändrade lydelse:

§ 7.

Från en — — — — — angivna grunder.

Från denna lånefond kunna mot säkerhet av borgen såsom för egen skuld eller med pant av värdepapper utlämnas avbetalningslån och lån utan amortering. Ränta erlägges var sjätte månad.

Avbetalningslån utlämnas för en tid av högst åtta år och skola återbetalas genom erläggande var sjätte månad av minst en sextondedel av det ursprungliga lånebeloppet.

Å avbetalningslån må med iakttagande av att den sammanlagda lånetiden icke överskrider åtta år, medgivas frihet från amortering under högst fyra år.

Lån utan amortering utlämnas på sammanlagt högst fyra år.

Lån må ej utlämnas å lägre belopp än 300 kronor, och såsom låntagare må icke någon häfta i skuld för högre belopp än 10 000 kronor.

Den vinst, som — — — — — samma belopp.

Stockholm den 28 april 1936.

På bankoutskottets vägnar:

EDVIN LEFFLER.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från f ö r s t a kammaren: herrar Åkerberg*, Lindgren, Lindley*, Johansson i Frigeråker*, Bjurström*, Ehrnberg, Berling och Mannerskantz*;

från a n d r a kammaren: herrar Leffler, Lovén, Paulsen*, K. A. Westman, Johansson i Sollefteå, Svedman och Englund*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.